

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 769
van **YVES BUYSSE**
datum: 21 mei 2021

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

Ondernemingen - Speekseltesten

In navolging van de beslissing van de Federale Regering en het Coronacommissariaat om sneltesten ruim in te zetten in ondernemingen om de verspreiding van het virus op de werkvloer te monitoren en onder controle te houden, heeft de federale overheidsdienst (FOD) WASO (Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg) het kader uitgewerkt waarbinnen sneltesten mogelijk zijn.

Vanuit Vlaanderen werd al eerder een aanzet gegeven voor een sneltestenbeleid bij essentiële bedrijven. Er zijn daarvoor in de eerste fase 40.000 testen beschikbaar gesteld voor 20.000 werknemers van een 50-tal bedrijven. Door met sneltesten en een strikt protocol te werken, wordt de continuïteit in die bedrijven gegarandeerd. De sneltesten worden ingezet voor het testen van mensen in kritische functies in essentiële bedrijven.

Uit recente berichten blijkt evenwel dat de maatregel niet het verhoopte succes kende. Een aantal grote bedrijven zoals Bpost en Proximus kondigden dan ook aan dat ze hun proefproject niet zouden verlengen.

Als substituut voor sneltesten bestaat er een alternatief dat bijna even efficiënt is als een PCR-test: een speekseltest. Deze werd ontwikkeld door een onderzoeksgroep van de UGent, die is gespecialiseerd in RNA (Ribonucleïnezuur). Het grote voordeel is de snelheid en het feit dat de resultaten gekoppeld zijn aan de databank van Sciensano. Dat gebeurt automatisch, waardoor ook de contacttracing makkelijk kan worden gestart. Bij de klassieke sneltest wordt de overheid niet automatisch op de hoogte gebracht van een positieve covidtest. De Vlaamse Regering kan een voortrekkersrol opnemen bij de inzet van speekseltesten in (cruciale) ondernemingen.

1. Hoe evalueert de minister de inzet van de huidige sneltesten in bedrijven? Wat zijn de recente cijfers qua effectief gebruik van de ter beschikking gestelde sneltesten? Welke verbeterpunten werden geïdentificeerd?
2. Vindt de minister de (bijkomende) inzet van speekseltesten in ondernemingen een gepaste strategie om besmettingen op de werkvloer efficiënt op te sporen en de telewerkverplichting terug te schroeven?
3. Wordt er vanuit Vlaanderen geïnvesteerd in onderzoek naar de ontwikkeling van speekseltesten? Zo ja, bij welke onderzoeksgroepen en voor welk bedrag?
4. Werden er door de Vlaamse Regering al speekseltesten aangekocht om in te zetten bij cruciale ondernemingen? Zo ja, hoeveel en voor welk bedrag? Zo niet, waarom niet?

5. Heeft de minister al overleg gepleegd met de Federale Regering over de inzet en aankoop van speekseltesten?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

ANTWOORD

op vraag nr. 769 van 21 mei 2021

van **YVES BUYSSE**

1. Vlaanderen stelde reeds in januari 42.000 sneltesten ter beschikking aan 8 externe bedrijfsgeneeskundige diensten en 3 interne diensten.

<i>Externe diensten voor preventie en bescherming op het werk</i>	<i>Aantal geleverde sneltesten</i>
Mediwet	5000
Idewe	11.000
Mensura	4.000
Liantis	600
Cohezio	200
Premed	8.000
Securex	600
Attentia	6.000
<i>Interne diensten voor preventie en bescherming op het werk</i>	<i>Aantal geleverde sneltesten</i>
Umicore	3.600
allnex	2.200
Evonik	800

In eerste instantie werden deze sneltesten uitsluitend ingezet in het kader van een pilootproject om de continuïteit van kritieke functies in essentiële bedrijven te garanderen. Het pilootproject richt zich heel specifiek op die werknemers in kritieke functies die een hoogrisicocontact hebben gehad en geen symptomen vertonen.

Eind maart werd het pilootproject om de continuïteit van kritieke functies in essentiële bedrijven te garanderen geëvalueerd door de deelnemende bedrijfsgeneeskundige diensten. Uit de evaluatie bleek dat het effectieve gebruik van de sneltesten in het kader van dit protocol erg beperkt was (42 sneltesten in totaal gebruikt door zes verschillende bedrijven). Dit is op zich goed nieuws want het wil zeggen dat de bedrijven deze sneltesten niet roekeloos inzetten en terughoudend zijn in het gebruik van deze mogelijkheid. De belangrijkste reden is immers de terughoudendheid van werkgevers en artsen omwille van het risico om potentieel besmettelijke personen op de werkvloer te houden en op die manier andere werknemers te besmetten. Daarnaast is er ook de logistieke organisatie: in de meeste bedrijven is er geen bedrijfsarts meteen beschikbaar; als deze op 1 week enkele keren naar een bedrijf moet komen om slechts enkele testen uit te voeren ligt de kost hoog t.o.v. het potentiële voordeel. Het inzetten van de bedrijfsgeneeskundige dienst om deze testen af te nemen is dan ook de belangrijkste hinderpaal gebleken voor de implementatie.

Daarnaast kunnen deze testen door de arbeidsgeneeskundige diensten ook worden gebruikt voor het testen van laagrisicocontacten bij een cluster in een bedrijf, volgens het protocol van Sciensano.

De federale overheid nam dan weer het initiatief om repetitief testen op de werkvloer mogelijk te maken door hiervoor ook sneltesten ter beschikking te stellen van bedrijven met een risicoprofiel via de arbeidsgeneeskundige diensten. Hier werden gelijkaardige hinderpalen vastgesteld voor het gebruik, onder meer de (kostprijs van de) inzet van de arbeidsgeneeskundige dienst, maar ook testmoeheid bij de werknemers, die dit meestal na enkele keren niet meer wensten verder te zetten.

2. Speekseltesten zijn minder betrouwbaar dan een PCR-test, maar wel geschikt voor herhaald 'preventief' testen. Ze kunnen bijdragen aan het tijdig opsporen van besmettingen om zo verdere verspreiding te voorkomen. Ze hebben het voordeel van de zelfafname, wat makkelijker te implementeren is in bijvoorbeeld een bedrijfscontext. Een correcte afname is wel van belang.

Testen zijn steeds een aanvullende maatregel bovenop de bestaande maatregelen. Het al dan niet loslaten van de telewerkverplichting kan niet gekoppeld worden aan al dan niet testen. Andere factoren zoals de epidemiologische evolutie en vaccinatiegraad zijn hiervoor belangrijker. Bovendien kan testen in deze context nooit verplicht worden.

3. Ja, er zijn investeringen in dergelijk onderzoek vanuit Vlaanderen.

Wij geven hier twee projecten met de betrokken vakgroep en financieringsbron mee:

- Het project "De performantie van speekselstalen voor de moleculaire detectie van SARS-CoV-2 en een speeksel pooling strategie als diagnostische tool voor epidemiologische studies in de huidige SARS-CoV-2 pandemie"; o.l.v. promotor Prof. Piet Cools, UGent Vakgroep Diagnostische Wetenschappen, met financiering vanuit de BOF-middelen. Hierbij een link naar de FRIS-databank voor meer informatie m.b.t. dit project <https://researchportal.be/nl/project/de-performantie-van-speekselstalen-voor-de-moleculaire-detectie-van-sars-cov-2-en-een>.
- Het project "Een weg omheen de tekorten aan reagentia: een MS-gebaseerde test die focust op corona eiwit detectie."; o.l.v. promotor Prof. Dieter Deforce, UGent Vakgroep Geneesmiddelenleer, met financiering vanuit de BOF-middelen. Hierbij een link naar de FRIS-databank voor meer informatie m.b.t. dit project <https://researchportal.be/nl/project/een-weg-omheen-de-tekorten-aan-reagentia-een-ms-gebaseerde-test-die-focust-op-corona-eiwit>.

De exacte bedragen per project worden niet openbaar gemaakt, maar zijn wel gekend bij de administratie.

4. Begin dit jaar werd een proefproject opgezet in het onderwijs i.s.m. UA (prof. Herman Goossens) met betrekking tot het gebruik van speekseltesten. Op basis van de resultaten van dit onderzoek werd beslist dit niet verder uit te rollen. Het voornaamste voordeel van speekseltesten is uiteraard het gemak van de afname van de test. Uit het onderzoek bleken echter ook enkele nadelen. Speekseltesten zijn namelijk:
 - minder betrouwbaar;
 - logistiek moeilijk te organiseren;
 - PCR-analyse nodig; er is dus voldoende labo-capaciteit nodig;
 - duur: naast de kost van de PCR-analyse is er een extra kost voor het 'spitting device'; als men deze testen gebruikt voor repetitief testen (2x/week) in bedrijven, naar analogie met de sneltesten, komt men al gauw aan 100 €/werknemer/week.

5. Er is hierover overleg in de Task Force Testen (waarin ook de Vlaamse overheid vertegenwoordigd is). De federale regering heeft een overheidsopdracht uitgeschreven voor de aankoop van speekseltesten waar ook de regio's gebruik van kunnen maken.